

ся; тільки в ряди-годи доходили до мене вісти про Вашу дальшу боротьбу з перемиською громадою і про Ваші не дуже патріотичні виступи. Я почув себе виновником Ваших нетактів — та направити лихо було запізно. Та дурив я себе думкою, що не все треба привязувати вагу до газетних алярмів. Але останні вісти перемиського „Українського Голосу“ впевили мене, що Вам справді треба дорадника, бо Ваші „каноніки“ — молодики, бувші картограї, котрі випадково попали на місця, які колись займали справді заслужені й поважні духовні особи, ведуть Ваш човен на бурливе море, в якому може втонуту і човен і Ви в ньому. Отже виповнюю Вашу просьбу з зими 1917 року, щоб я був Вашим дорадником, і пишу сих кілька слів під Вашу розвагу.

Ваше Преосвященство!

Знаємося доволі і не від сьогодні. Я знаю, що загнало бувшого атлета, спортсмена, гуляку і радикала (був співробітника пок. М. Павлика) спершу до Василіян, відтак до Риму на богословські науки, а врешті на професора богословія в Станиславові — і знову до Василіян і на єпископський престол. Листи пок. Федорчука з Парижа, вашого найбільшого друга, теж радикала (ворога духовенства) вияснили мені надто сю справу і Ваше минуле. І саме тому, що я знав Вас краще ніж хто другий, я взяв в оборону Вашу кандидатуру на єпископа, бо сподівався, що людина, яка пережила все — дівчатами, гулянками, балями починаючи, а на невірстві кінчаючи — на вернувшись, зможе бути вирозумілим пастирем і поведе наше духовне стадо до поступу, буде вливати в наше заскорузле духовенство духа модерного життя і національної обнови. Але я сильно помилюся. І мій обов'язок Українця звернути Вашу увагу на теперішні Ваші промахи, якщо не злочини перед нацією.

„Камо грядеши? — питаю Вас в обличчя всего нашого народу. Куди ведете повірене Вам стадо у хвили, коли рішається наше питання буття й небуття? Хіба Вашого лиця не печуть ще й сьогодні сі образи, які кинув нам, українським богословам, в очі зараз після вступлення на престол папа Пій X? Хіба Ви забули се топтання по нашій душі українських богословів в Римі наших наставників, римських єзуїтів? Хіба Ви не добили, що Рим вважає нас чимсь гіршим ніж протестантів і цілою душею нас ненавидить, тільки тому, що ми не латинники? І чого Ви всею силою пхаєте наш нарід — і то в хвили, коли Польща намагається затерти слід по наших існуванню — в кітці латинства, а тим самим в кітці польщення? Я не дивуюся оперетковому єпископови Станиславова, котрий Риму не знає; та Ви могли аж надто добре політику римського престолу пізнати! І чого Ви йдете сліпо слідами опереткового Кир Григорія? Чого Ви нищите се, що віками у нас освятилося — привілей, яким дозволялося нашому духовенству жити в тайні подружжя, привілей, який морально ставив наше духовенство о ціле небо вище від духовенства латинського? Вам легко одним почерком пера писати вирок смерті сему привілеєви, бо коли Ви від мірської суєти тікали у холодні мури римської колегії, Ви вже мали за собою цілу історію „vita cavaleresca“. Та сі, яких Ви хочете окаядати, сини бідних селян, не можуть свого життя з Вашим рівняти. А що буде, як інстинкт природи в них просьнеться? Кого клясти вони будуть тоді, як опиняться на дні бруду? І кого прийдеться за се винувати?

Колиб Ви мали змогу подивитися на моральну руїну, яку представляє собою Ваш брат Януарій в Бразилії, колишній гуляка, який попав у не своє місце, Вам кров у жилах стяласяб і Ви булиб останнім, який проти целібату священників протестував би. Та Ви сего не знаєте, а Ваші дорадники, Вами натворені каноніки, надто вже в життю зазнали „житейських сладостей“, щоб бути здібними до скандалів. Вони й на світських становищах мабуть булиб „порядники“. Та не кождому дано в юних літах сказати: „Auch ich war in Arkadien geboren“.

Залишаю се письмо незакінченим, бо гадаю, що і Ваша акція залишиться незакінченою і Ви завернете з хибної дороги, якою йдете. Я хоч бачити у Вас сильного пастиря, який не потребує нікому кланятися, нікому коритися, спідляючи свою сильну індивідуальність, і нічого робити такого, за що наша історія малаб покласти Ваше ім'я на чорній сторінці. Такого пастиря і в ім'я сеї віри я борюв Вашого іменування.

Невже мав би я в моїй вірі завестися? В такому випадку шкода, що Ви не залишилися австрійським офіцером, яким були.

Уніон да Вікторія, марець 1925 р.

П. Карманський.

Де двоє або троє зберуться в ім'я Моє, там я посеред них.

(Мат. XVIII, 20).

ЯК ВИГЛЯДАЄ КАТОЛИЦЬНА ПОЛІТИКА СУПРОТИ УКРАЇНЦІВ.

В Історії України записано багато кривд, яких зазнавали Українці від католиків Поляків протягом соток літ. Історик Мих. Грушевський вичисляє в книжці „Культурно-Національний Рух на Україні в XVI-XVII вв.“ між иншим такі кривди, які заподіяно Українцям у Львові:

1. Львівські влади (польські-католицькі) кличуть українських попів перед свій суд і за нествалення беруть до в'язниці братчиків.

2. Наказують полам приносити їм до дому якісь дарунки.

3. Забороняють полам переходити через ринок з св. Тайнами до хорих, з засвіченими свічками і в ризах.

4. Не дозволяють нести мертвих через ринок з процесією по обряду грецької віри.

5. Не дозволяють ходити в свята з процесією, з хрестами з міської церкви на передмістя.

6. Дітям з грецької (української) школи не дозволяють „ніяких ремісій“; забороняють їм в Вербну (Цвітну) неділю йти через ринок з квітами і співанням „Осанна во вишних“.

7. Школярів убогих (прошаків-мендиків) б'ють по вулицях, затагають до своєї школи і там збиткуються.

8. Убогих жебраків наших випихають з домів своїх.

9. Набігають в ночі на нову братську церкву, що будувалася тоді, нищать інструменти, паскудять навіть на олтар.

10. Не приймають православних до ремесла, забороняють їх визволяти з науки.

11. Українців, що служать у католиків (Поляків), примушують ходити до костела; впихають їм м'ясо в рот під час посту; мордують за те, що вони ходять до своєї церкви.

12. Зведених на католицтво, колиб хотіли вернутися назад до своєї віри, мучать, мордують і до в'язниці дають.

13. В свята по старому (церквному) календару вигягають на роботу господарів і челядь, беруть карі і саджають до в'язниці.

14. З катедрі костельної й на ратуши перед всіма називають нас (Українців) поганями і зневажають наші святощі церковні.

15. Забороняють дзвонити в нашій церкві відповідно до наших порядків, а в свята нового календаря не дозволяють дзвонити скорше, ніж вони пічнуть.

Ось такого доводилося зазнавати Українцям на їх рідній землі від католиків!

Св. Василій Великий говорить, що чоловік, який не жие так, як Христос учив, не є християнином. Так розумів християнство великий учитель православної церкви; так вчили і другі великі православні учителі. І ось тут ціла різниця між церквою православною, а західною католицькою.

Коли брати так, як казав св. Василій Великий, то Поляки не є зовсім християнами. Не є християнською і та церква, яка таких Поляків вважає християнами і благословить їх. Не є християнами також і ті люде, що західний римський католицизм вважають релігією — коли приложити до цих вислів св. Василія.

Говорив також апостол Павло:

— Віра без діл мертва.

А власне в Посланию до Римлян говорить ап. Павло:

— Вповаеш на себе, що ти проводир сліпим, світло тим, що в темряві, наставник нерозумним, учитель малолітнім... Навчаючи-ж иншого — себе не навчаеш. Проповідуючи не красти — сам крадеш. Говорячи проти розпусти — сам розпустуєш. (Рим. Гл. II).

Наведені слова Апостола були вже тоді звернені до Римлян і їх зміст остався і доси могучим докором римській церкві. Вона то оббираєсь бути учителькою і спасителькою всім, а разом з тим вперто і без перестанку виконує все те, що забороняє робити Христова й апостольська наука. Однакож є такі нерозумні люде, які думають, що без ось такої римської церкви нема спасення!

ЗАПОВІДИ.

Найперша заповідь для нас:

Любіть ви Бога понад все —

Життя своє Йому віддайте,

Надію в Нім ви покладайте —

Се мир вам в душу принесе.

А друга заповідь по ній:

Любіть ви ближних по братньому

Чи поміч рук, чи добру раду,

Чи співчуття — святу розраду

Несіть завжди до їх дому.

Хто любить Бога, той в душі

Голубить правди світ;

Хто ближнім радо помагає,

Такого всякий поважає

І проживе він много літ.

У. П. В.